

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. IV. Voces Hoc, &, Hic, tenent se in propositione ex parte subjecti.
Sumuntur substantivè. Demanstrant autem singulare entis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

locutionis. Accipe similem: petit aliquis à te eleëmofynam, & dicis ad eum: *Amice, Petrus Apostolus cuidam petenti eleëmofynam respondit, quod etiam ego iam tibi respondeo: Argentum & aurum non est mihi.* Ecce *ly mihi*, & significat Sanctum Petrum, & etiam te loquentem.

Pari modo Math. 26. v. 29. *ly, Numquid ego sum Domine?* refertur ab Evangelista simul ad omnes Apostolos; ipsi tamen loquentes diversa significabant. Et ratio est; quia illa vox *Ego*, usurpatur ibi ab aliquo, qui introducit diversas personas loquentes illà eadem voce; sic etiam *ly mihi*, usurpatur & à te, & à Sancto Petro, & ita non mirum, si plura significet simul.

Applica verbis Consecrationis, quæ Sacerdos loquitur & in propria persona narrando, & in persona Christi affirmando; adeoque simul significat recitative hostiam, quæ erat in ultima cœna, & affirmative hostiam jam præsentem.

Et licet non repugnet Sacerdotem absolvere propositionem narrativam, antequam dicat: *Hoc est &c.* (quo casu *ly Hoc* tantum significaret hostiam præsentem) attamen communis apprehensio audientium est in contrarium; videlicet verba essentialia unam constituere propositionem cum præcedentibus, adeoque simul narrari.

88. Et si objicias auctoritatem Divi Ambrosii lib. 4. de Sacramentis cap. 4. supra commemoratam: *Non suis sermonibus Sacerdos, sed utitur sermonibus Christi: ergo non loquitur historicè.* Resp. Negando Consequentiam: solum enim vult Sanctus Pater, Sacerdotem etiam uti sermonibus Christi, ubi venit ut conficiatur Sacramentum, cum antea suis tantum usus fuerit.

Sicut quando dixit Christus Discipulis suis Math. 10. v. 20. *Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis;* id est, non estis soli, qui loquimini; sed etiam Spiritus Patris vestri. Certum quippe erat quod Apostoli loquebantur; at verba à Spiritu Sancto inspirata. Eodem modo dicit Christus Joannis 7. v. 16. *Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me,* id est, non tantum est mea, sed etiam eius qui misit me.

89. Accedit, solam prolationem significativam, ut supra dixi, sufficere ad hoc ut verba efficiant conversionem panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi (ut etiam sufficit, ut Sacerdos loquatur in persona Christi) adeoque sensum recitativum nullatenus conficere Sacramentum; & exinde ubi venit, ut conficiatur Sacramentum, Sacerdotem non uti sermonibus suis, id est, verbis Consecrationis in sensu historico sibi proprio (utpote ad conficiendum Sacramentum impertinente) sed solis sermonibus Christi, id est, verbis Consecrationis in sensu significativo, in quo illis utitur

in persona Christi, & qui est solus transubstantiativus.

Atque hæc pro secunda parte Conclusionis. Nunc aggredior explicationem singulorum verborum sacramentalium, ut tantò clarius elucescat significatio formæ, & ejus veritas. Ut autem exordiar à primo, quod difficillimum est, sequentem statuo Conclusionem sub his verbis:

CONCLUSIO IV.

Voces *Hoc*, & *Hic*, tenent se in propositione ex parte subiecti. Sumuntur substantivè. Demonstrant autem singulare entis.

Prima pars declaratur ex formis ordinariis, in quibus *ly Corpus*, & *Calix Sanguinis*, obtinent locum prædicati; quod & ordo verborum, & ratio pronominis demonstrativi ferè exigit. Etenim non solemus demonstrare domum nostram, librum, aut quamcumque aliam rem dicendo: *Domus mea est hæc: Liber meus est hic;* sed: *Hæc est domus mea, Hic est liber meus,* ne cum res demonstrata præcedit suam demonstrationem, non hæc, sed alia intelligatur designari; pronomem quippe sic dictum, quod loco nominis positum, utique convenientius ex parte subiecti, quàm prædicati, ut patet ex communi modo loquendi.

Equidem non inficior, hanc formam æquivalere ordinariæ: *Corpus meum est hoc;* ut etiam illam: *Calix Sanguinis mei est hic.* Eadem siquidem est res significata, sive Corpus prædicetur de hoc ente, sive hoc ens de Corpore.

Colligo ex Doctore nostro 4. dist. 8. q. 2. n. 18. ibi: *Hoc etiam patet convertendo propositionem, quia alius intellectus est: Corpus meum est hoc, id est, illud ens, & Corpus meum est Corpus meum.* Ergo idem intellectus est, *Corpus meum est hoc,* & *Hoc est Corpus meum.* Enimvero quia alius intellectus est, *Corpus meum est hoc,* & *Corpus meum est Corpus meum,* probat Scotus etiam esse alium intellectum, *Hoc est Corpus meum,* & *Corpus meum est Corpus meum.*

Et post pauca eodem numero Conclusionis 13. affirmat utramque propositionem esse convertivam dicens: *Facere principaliter hoc ens esse Corpus Christi, est realiter facere conversionem, per quam Corpus Christi accipit esse hoc; quia eadem est factio, quæ hoc ens fit Corpus Christi, & quæ Corpus Christi fit hoc ens, hoc est, fit ens, quod est sub istis speciebus. Sed illa oratio dicitur esse convertiva, quæ significantivè agit pro illo instanti, pro quo convertens agit realiter.*

Pro

ut probatur à simili.

Aliud simile. Math. 26.

Objicitur auctoritas D. Ambrosii.

Explicatur de verbis consecrationis Sacramenti, Math. 10. Luc. 7.

quæ non sunt verba Consecrationis præcisè ut recitative prolata.

Pro secunda parte. Nota, tunc illas voces sumi substantivè, quando sub illis aliud quidpiam intelligitur ex parte subj. & propositionis, de quo prædicatur Corpus & Sanguis. Adjectivè verò, quando nihil tale subintelligitur; sed ipsa sola pronomina pro subjectis propositionum ponuntur, ut demonstrant Corpus & Sanguinem Christi in fine prolationis sub determinata ratione Corporis & Sanguinis.

Hoc notato, Conclusio videtur esse Scoti 4. dist. 8. q. 2. n. 17. ibi: *Et tunc est decima Conclusio, quod Hoc in proposito demonstrat singulare entis, & non per se singulare alicuius minus universalis, quam ens.* Ergo ly *Hoc* (eadem est ratio pronominis *Hic* in forma calicis) iuxta mentem Doctoris Subtilis, non solum ponitur pro subjecto; sed aliquid ipsi subintelligitur, de quo prædicatur Corpus Christi. Ergo sumitur substantivè.

Quod probatur, inquit Doctor supra, primò; quia rationabiliter queritur de multis, quid est hoc? Non autem idem supponitur & queritur. Igitur non supponitur per ly *Hoc*, *Hoc lignum*, vel *Hic Lapis*, quia illud queritur. Nam responso isto dato, scilicet *Lignum*, vel *Lapis*, quietatur animus querentis de illo singulari. De illo ergo singulari supponitur hoc tantum ut est singulare entis, & queritur aliquid speciale sub ente, & quodcumque speciale conveniens est ad responsum.

Addit: *Et hac probatio stat in unico verbo quod ponitur Exodi 16. de Manna, id est, Quid est Hoc?* quasi diceret; sicuti ibi: ly *Hoc*, non accipitur adjectivè, sed substantivè pro singulari aliquo entis, de quo querebatur à Judæis quid esset, Moyse respondente: *Iste est panis, quem dedit vobis Dominus ad vescendum*: sic in proposito ly *Hoc*, significat singulare entis, de quo ad interrogationem *Quid est hoc?* optimè respondetur; *Hoc est Corpus Christi*.

Pergit Scotus: *Alia probatio est quasi grammaticalis, quia adiectivum in neutro genere substantivatum includit in se suum substantivum, secundum Grammaticos: non includit autem nisi hoc, quod est aliquid, vel ens; ergo ly Hoc in forma Consecrationis, utpote positum ex parte subjecti sine ulla determinatione adjecta, includit in se suum substantivum, scilicet hoc, quod est aliquid, vel ens: ergo sumitur substantivè, & demonstrat singulare entis.*

Hic est discursus nostri Doctoris, qui licet isto loco per tredecim Conclusiones multa disserat ex opinione aliorum magis, quam propria; attamen n. 19. sic ait: *Has omnes Conclusiones possum concedere præter quintam, & alias in quantum sequuntur ex ea.* Et specialiter approbat Conclusionem decimam (de qua hic agimus) n. 26. dicens: *Ad primum argumentum (principale) patet quod ly Hoc, demonstrat singulare entis, non panem, nec accidentia.*

Porro huic opinioni Doct. Subtilis à multis contradicitur; ac in primis Vasquez disp. 201,

cap. 4. docet, contra communem aliorum, voces illas poni adjectivè, ita quòd nihil sub illis intelligatur ex parte subjecti, nihilque aliud demonstrent, nisi Corpus & Sanguinem Christi, quæ ibi sunt in fine prolationis.

Ducitur; quia ex tali acceptione nullum sequitur inconveniens, & in illa facilius, & melius responderetur argumentis Hæreticorum contra veritatem hujus Sacramenti. Quippe in sententia communi laborant omnes, ut inveniant subjectum, quod sub illis pronominebus intelligatur, & per illa demonstretur; videtur liquidem magis demonstrare panem & vinum, quàm Corpus & Sanguinem; adeoque apparet ex verbis formæ non rectè colligi transubstantiationem panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi.

Probat præterea ex ipsa ratione sermonis secundum ejus proprietatem: quia ut pronomen poneretur substantivè, ita deberet poni, ut in quavis lingua in neutro genere esset, neque ulla haberetur ratio prædicati, ut cum eo in casu, numero, & genere conveniret: atqui pronomina *Hoc*, &, *Hic*, in formis Consecrationis ita ponuntur, ut habeatur ratio convenientiæ cum prædicato in genere, numero, & casu: ergo &c.

Minor est evidens: nam quòd in lingua Græca utraque forma sit in genere neutro, ideo est, quia in ea lingua tam *Calix*, quàm *Sanguis* sunt neutrius generis, ut etiam *Corpus*.

Verùm vulgatus interpres apprime intelligens vim pronominis & familiarem modum loquendi in omni lingua, pronomem ipsum adjectivè transtulit, ita ut conveniret in casu, numero, & genere cum prædicato, nempe cum Corpore, & Sanguine, seu calice. Ita Vasquez supra pro sua particulari doctrina.

Cui si objicias, ergo forma Consecrationis est propositio identica. Respondet Negando Consequentiam: quia ut fit propositio identica, non satis est ex parte subjecti poni pronomem, quod proximè demonstrat prædicatum; sed oportet ut idem nomen, eodem modo significans, aut id quod synonymon dicitur, ex parte subjecti, & prædicati ponatur; ut si dicatur: *Homo est homo, Vasis est gladius*. Hoc autem in præsentia non fit.

Etenim pronomina *Hoc*, &, *Hic* non significant expressè Corpus & Sanguinem; sed solum sunt signa indicantia quæcumque rem præsentem, & ita cuicumque ejusdem generis conjungi possunt; v. g. *Hoc est animal rationale, Hic est homo*; quippe nullam rationem illarum specialem expressè denotant: secus ly *Corpus meum*, &, *Sanguis meus*: unde dici nequit: *Corpus meum est animal rationale, vel, Sanguis meus est homo*; ergo ly *Hoc*, non est synonymon, id est, non idem eodem modo significat, quod *Corpus meum*, neque ly *Hic*, quod *Sanguis meus*, licetè immediatè demonstrant.

quia ex hoc nullum sequitur inconveniens

94. & proprie- tas sermo- nis hoc ex- igit;

& vulgata interpres pronomem ipsum ad- jectivè tran- stulit

95. neque ideo forma consecrationis est propositio identi- ca.

96.
Obiectio
ex Trident.

Ad aliud, quod obijcitur ex Tridentino sess. 13. cap. 4. in principio: *Quoniam autem Christus Redemptor noster, Corpus suum id quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit: ubi videntur Patres pronomen Hoc substantivè sumpsisse, subintelligentes: Quod sub specie panis offerebat, id est, oblatum seu contentum sub specie panis.*

Responsio
Vasquez.

Respondet præfatus Auctor: Patres Concilii verè dixisse & ponderasse verba Domini, aliis verbis sensum formæ exponentes, uti etiam exponere potuissent sensum formæ Consecrationis Sanguinis hoc modo: *Quoniam Christus Redemptor noster Sanguinem suum id quod sub specie vini offerebat, verè esse dixit: Et tamen nemo asserere potest, sub illo pronomine Hic in prædicta forma intelligi verba illa, Quod offerebat sub specie vini, aut alia hujusmodi.*

& probatio
ejus à simili.

Probat à simili; si Petrus diceret: *Hic est homo, Hic est equus*, nemo negare posset pronomen illa, hominem, & equum proximè demonstrare; & tamen quicumque narrare vellet, quid ille dixisset, non referendo verba ipsa, quibus usus est, dicere deberet: Petrum dixisse, Animal illud, quod ei occurrit, esse hominem, aut equum.

97.
Sed petit
præfatus
Auctor
principium.

Sed contrà; hæc est petitio principii. Quæritur namque, & æquè facile à suis Auctoribus asseritur, etiam ly *Hic*, in forma Consecrationis Sanguinis sumi substantivè, & non demonstrare proximè & immediatè calicem, aut Sanguinem; sed id, quod offertur sub specie vini.

Et idem dici posset de eodem pronomine in propositione simili: *Hic est homo*, videlicet, ly *Hic*, sumi substantivè, neque proximè demonstrare hominem sub formali & determinato conceptu hominis.

Enimverò si nihil sub illo intelligitur, quomodo ergo rectè explicatur per ly *Illud animal, quod mihi occurrit?* Et si velis exprimere substantivum in eodem genere, dicito: *Hic aliquis, qui mihi occurrit, est homo.* Similiter in forma calicis: *Hic calix, vel, Hic liquor, qui offertur sub specie vini est calix Sanguinis mei, sive, est Sanguis meus.*

98.
Scotus docet
adjectivum
masculinum
per se positum
ali-
quando sumi
substantivè.

Sanè adjectivum masculinum per se positum, aliquando sumi substantivè, docet verbis apertissimis Scotus 1. dist. 12. q. 1. n. 14. ibi: *Licet usitate adjectivum masculinum non sit substantivum, sed tantum neutrum sit substantivum; tamen in divinis, quando adjectivum masculinum ponitur per se, tunc intelligitur ibi esse substantivum, ut Quis, vel, Persona, ut cum dicitur, Pater & Filius non sunt unus, sicut dicunt auctoritates, licet sint unus Deus, quia Unus absolute positus, significat adjectivè, & intelligitur habere suum substantivum, scilicet, Quis. Unde significatur quod Pater & Filius sint unus quis, vel, unus aliquis, vel, una Persona, quod est falsum.*

Cùm ergo adjectivum neutrum, v. g. ly *Hoc* in forma Corporis sit substantivum; & adjecti-

vum masculinum per se positum interdum intelligatur esse substantivum: quidni etiam ly *Hic* in forma calicis per se positum sic intelligamus (quantumvis Doctör noster nihil de hoc pronomine resolvat) ut sit proportionata acceptio utriusque demonstrationis?

Nihilominus sententia Vasquez propter jam dicta non est improbabilis. Sed & modus explicandi Scoti apparet satis expeditus, nec laborat aliquo inconvenienti. Et quamvis alius expeditior foret, non tamen inde verior: nam omnium facillimus est, ad fugiendum difficultates & argumenta Hæreticorum contra veritatem formæ: sensus dumtaxat recitativus, qui tamen & à Vasquesio, & ab aliis communiter negatur.

Certè non magis laborant Scotus, & alii cum ipso, ut inveniant rem demonstratam pro fine prolationis verborum, quam Vasquez. Nam omnes unanimiter asserunt, esse Corpus & Sanguinem Domini.

Quid autem significent illa pronomina, statim atque proferuntur, ipse Vasquez supra docet; quando ait, esse signa indicantia quamcumque rem præsentem, id est, Corpus & Sanguinem pro ultimo instanti præsentia, non sub determinato conceptu Corporis & Sanguinis; sed generali conceptu alicujus rei, sive entis singularis.

Vel certè, ut colligitur ex Scoto in Report. (impressionis Colonienfis) 4. dist. 8. q. 2. n. 9. demonstrant seu determinat quodammodo, ad intellectum quidem Corpus & Sanguinem pro supposito entis; ad sensum autem ipsas species, sed indirectè; ut sensus formæ sit: *Hoc*, id est, suppositum entis, quod sub speciebus præsentibus continetur in fine prolationis, est *Corpus meum*. Similiter *Hic*, id est, suppositum entis, quod sub speciebus vini continetur in fine prolationis, est *calix Sanguinis mei, sive, Sanguis meus*.

Ex quo sensu colligo, valere hanc formam Consecrationis Sanguinis: *Hoc est Sanguis meus*, prout legit Cyprianus in Epistola ad Cæciliam, ibi: *Calicem etiam sub die Passionis accipiens, benedixit, & dedit Discipulis suis, dicens: Bibite ex hoc omnes; Hoc est enim Sanguis novi testamenti, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum.*

Ita docet Cornelius Jansenius Episcopus Gandavenfis in Concordia Evangelica c. 131. ibi: Porò pro illo: *Hic est Sanguis meus*; Græcè est, *τοῦτο ἐστὶ τὸ αἷμα μου*, unde patet non solum quòd dictio, *Hic*, non sit adverbium hoc loco, sed pronomen, verum etiam quòd pro pronomine masculino *Hic*, verti posset neutrum, *Hoc*, ut sit: *Hoc est Sanguis meus*. Quæ verso magis conveniret ei, quod præcedit: *Bibite ex hoc omnes*, ut jam ejusdem generis pronomen subjiciatur dicendo: *Hoc est &c.* Hucusque Jansenius.

99.
Sententia
Vasquez
non est
probabilis;sed & mo-
dus expli-
candi Scoti
apparet sa-
tis expedi-
tus.lectantibus
quoniam ly
Hic & Hic
demon-
strant ad
intellectum
Corporis &
Sanguinis
mei; id
sensus est
rem ipsam
speciem.100.
Ex quo col-
ligitur va-
lere hanc
formam:
Hic est San-
guis meus
Cypri-
anus 4.Hicque sen-
tentia Con-
Jansenii.

In quibus verbis præfatus Auctor ly *Hoc* utrobique accipit substantivè, idque, ut videtur mihi, pro substantia indeterminata; nam continuò subnectit: Pronomen neutrum, *Hoc*, magis convenit indeterminatæ demonstrationi substantiæ.

Non potuit sanè Janfenius ignorasse ly *Calix*, & ly *Sanguis*, in Græca lingua esse neutrius generis; & tamen si ab eo quæras, quare Latinus interpres verterit ly *Hic*, non respondet; quia adjectivè positum, ut conveniat in casu, numero, & genere cum prædicato *Calix*, aut, *Sanguis*, sed inquit; Nec tamen malè noster verit interpres: nam frequenter hoc modo *Hic* ponitur pro *Hoc*, ut cum Exodi 16. filiis Israël interrogantibus de Manna, *Quid est hoc?* Dixisse scribitur Moyses: *Iste est panis, quem dedit vobis Dominus ad vescendum*, cum videretur dicendum: *Istud est panis*.

Dices cum Vasquezio supra n. 38. ad interrogationem per relativum *Quid*, & pronomen *Hoc*, hoc modo: *Quid est Hoc?* rectè responderi potest per ipsummet pronomen neutrum, substantivè acceptum, sicut erat in ipsa interrogatione, & per pronomen *Hic*, aut, *Hoc*, adjectivè sumptum; ut si quis interroget de fragmento auri, *Quid est hoc?* rectè responderi potest: *Hoc est aurum*, fumendo ly *Hoc* substantivè, & tunc demonstraret substantiam illam in universum, nullâ expressâ ratione particulari, ad quam determinatur per prædicatum: vel adjectivè, & tunc ostenderet immediatè ipsum aurum ex parte prædicati positum.

Similiter si quis de fragmento panis interrogaret: *Quid est hoc?* alius æquè bene respondere posset; *Hoc est panis*, &, *Hic est panis*. Et hoc modo respondit Moyses interroganti Populo: *Quid est hoc?* Jam autem formas Consecrationis non præcedit hujusmodi interrogatio.

Et ideo sicut inepta esset locutio: *Hoc est homo*, nullâ præcedente interrogatione, accipiendò ly *Hoc* substantivè; pari ratione esset inepta hæc locutio absoluta: *Hoc est Sanguis meus*. Quocirca in emendationibus Codicibus Cypriani non legitur *Hoc*, sed, *Hic*.

Legitur omnino in aliquibus Codicibus, sed an isti ideo emendatiores dici debeant, judicet Lector. Hoc scio, errorem istum, si ita vocari placeat, permansisse in operibus Cypriani jam quartò accuratiori vigilantia à mendis repurgatis.

Certè qui negaret ineptitudinem tam hujus, quam illius locutionis, non haberet contra se, nisi usitatum modum loquendi, & communem apprehensionem hominum indoctorum, qui nesciunt distinguere inter ista pronomina sumpta adjectivè, & substantivè.

Unde nec ipse Vasquez audet negare, sed in terminis fatetur supra n. 94. Sacerdotem, qui uti vellet pronomine substantivè in forma Con-

secrationis Sanguinis hoc modo: *Hoc est Sanguis meus*, verè consecrare: idque quia sensus, licet minus aptus, tamen verus, subintelligendo contentum sub speciebus secundum rationem substantiæ in universum, nullâ explicatâ speciali ratione illius, non autem ens, ut intelligit Scotus.

Imò sanè ens, ut intelligit Scotus, id est, suppositum entis, ut patet ex Report. supra; nam suppositum essentialiter est substantia, juxta omnes Philosophos.

Et estò intelligatur ens in tota sua latitudine, & ut est univocum, in sententia Doctoris Subtilis, respectu substantiæ & accidentis; quid tum? Ergo, infero, non magis demonstratur Christus, sive substantia, quam species, seu accidentia.

Frivola sanè Consequentia. Quæro siquidem, an substantia sit univoca respectu panis, & Corporis Christi? Affirmas. Infero: ergo non magis demonstratur panis, quam Corpus Christi. Rectenè sequitur? Rectè, inquis, quantum præcisè est ex vi illius pronominis; determinatur autem ad significandum Corpus aut Sanguinem Christi per prædicatum.

Contentio, & dico similiter: ly *Hoc* ex se præcisè significat quodcumque singulare entis, sive accidens, sive substantiam; sed determinatur ad significandam substantiam, & quidem hanc particularem, scilicet contentam sub speciebus, id est, Corpus & Sanguinem Christi, determinatur, inquam, per prædicatum, cui conjungitur.

Licet ergo illud pronomen non determinet per se Corpus Christi sub formali conceptu Corporis, aut Sanguinem sub formali conceptu Sanguinis, determinat tamen sub formali conceptu entis determinati, non communis, neque sub disjunctione hujus, aut illius, sed simpliciter determinati, cui convenit prædicatum. Sicuti quando dico: *Hic currit*, ly *Hic*, non supponit pro quocumque individuo entis, sed pro illo determinato, cui convenit prædicatum.

Quod ergo supra 4. dist. 8. q. 2. n. 17. conclusionè 10. ait Doctor: *Hoc in proposito demonstrat singulare entis, & non per se singulare alicuius minus universalis, quam ens*, sic intelligo, quasi diceret, pronomen illud per se, id est, vi propria non videtur plus significare quam hoc ens.

Interim si quis diceret ly *Hoc*, in forma Consecrationis significare aliquid individuum genericum magis strictum, cujus genus sit commune pani & Corpori Christi; v. g. hanc substantiam, hoc edulium, hoc contentum &c. nullum sequeretur inconveniens, nisi quòd pronomen *Hoc*, vi suâ habeat generaliorè significationem. Unde juxta Suarezium disp. 59. sect. 2. & alios, forma substantialiter valeret, etsi talia individua substituerentur.

Sed quid si loco *Hoc*, poneretur adverbium *Hic*?

cerdos hoc modo consecratur: *Hic est Sanguis meus*, consecraret.

103. Per ly *ens* intelligit Scot. suppositum entis;

& quamquam intelligeretur ens in tota sua latitudine, nullo inde inconveniens;

104. determinatur enim ad significandam substantiam, contentam sub speciebus per prædicatum;

ut ly *Hic*, dum dico: *Hic currit*,

Scotus,

105. Si quis diceret ly *Hoc* significare aliquid individuum genericum magis strictum, nullum inconveniens, Suarez.

99. Sententia Vasquez non est improbabilis;

sed & modo expellendi sunt apparet ut sit expellendus;

sententiam quam ly *Hic*, & *Hic* demonstrant ad intellectum Corporis & Sanguinis; ut si scilicet ipsum speciat.

100. Et quo coligitur varietate hinc formam: *Hic est Sanguis meus* non legi Cypriani;

101. Hincque sententia Vasquez;

Si ponetur loco *Hoc* adverbium *Hic*, non valet forma;

aliud esset si *ly Hic* sumatur nominaliter.

106.

Hic? Constat formam non valere; quia non est propositio conversiva, sed verificatur, etsi panis cum Corpore Christi maneat simul. Dixi autem adverbium *Hic*, quia si *ly Hic*, usurpetur nominaliter, forma valet, cum tantum peccetur contra Grammaticam. Secus est, si ponatur pronomen *Illud*, utpote vi suam non significans rem presentem.

Igitur ut finem imponamus huic Conclusioni; *ly Hoc*, & *Hic*, sumuntur substantivè, & significant Corpus & Sanguinem Christi sub determinato conceptu, non Corporis & Sanguinis, sed singularis entis, contenti sub speciebus, præcindendo à particulari ratione panis, vini, Corporis, Sanguinis, aut cuiuscumque alterius substantiæ, quæ contineri posset sub illis accidentibus; quæ accidentia etiam significantur, sed in obliquo.

Ex quo manifestè deducitur, pronomina illa suum significatum rectum ex modo significandi non referre more adjectivorum ad rectum significatum alterius vocis; sed potius è converso, rectum significatum Corporis & Sanguinis determinare rectum significatum *ly Hoc*, &, *Hic*.

Quòd *ly Hoc*, & *Hic*, sumantur substantivè, probatur ex *Hiquo*,

107.

qui docet nostram Conclusionem,

& supponit eum Scoto gradus superiores descendere in propria singularia.

Audiamus *Hiquo* in suo Commentario ad distinctionem Scoti citatam nu. 44. ubi sic ait: Quòd autem substantivè sumatur *ly Hoc*, & non adjectivè, patet, quia propositio est de tertio adjacente: ergo subjectum ejus in sensu Logico debet sumi substantivè, quia prædicatum habet rationem adjacentis & formæ; sicut quando dicitur: *Petrus est corpus*, *ly corpus*, adjectivè sumitur in rigore Logico, licet apud Grammaticos sit substantivum: ergo necessarid subjectum, ad quod refertur, debet sumi substantivè; alioquin non terminaret dependentiam ejus, ut est forma Logica. Ita hic Auctor.

Qui utique eò loci docet nostram Conclusionem, supponens cum Doctore Subtili supra n. 17. gradus superiores descendere in propria singularia, ut experientia constat videnti aliquid de longè sub ratione determinati entis, sine eo quod discernat speciem ejus; deinde sub ratione corporis, animalis, & sic de reliquis.

Subscribo verba Scoti: *Nona Conclusio est, quòd in singularibus est ordo secundum ordinem universalium: prius enim quodcumque universale potest intelligi descendere in proprium singulare, quàm contrahatur per differentiam aliquam ad aliquod inferius, tamquam ad speciem, ut sic habeamus ordinem istorum singularium, hoc ens, hæc substantia, hoc corpus, & sic deinceps usque ad Sortem; hoc patet per Avic. 1. Phys. sua, quòd prius videmus à remotis corpus, quàm animal, & animal quàm hominem &c.*

Sicut ergo bene dicimus, *Hoc animal*, quod à longè determinatè video, est homo; ita quoque bene dicimus, *Hoc ens*, vel, *Hæc substantia determinata*, quæ subsistat his determinatis accidentibus

est Corpus Christi. Bene, inquam, & verissimè dicimus. Dubitas?

Quidni, reponit aliquis, dubitare; cum tunc quando profertur *ly Hoc*, & *ly Est*, contineatur sub accidentibus substantia panis, & non Corpus Christi?

Hæc est altera difficultas, non exigua sanè cum Hæreticis nostris circa explicationem verbi, *Est*, quod ipsi interpretantur, *Significat*, ne alioquin forma sit falsa, si importet unionem, sive identitatem inter subjectum & prædicatum, quæ certè non reperitur pro illo tempore, quo conjunctio illa pronuntiat.

Ab hac difficultate facillimè se expediunt, qui docent Christum illa verba pronuntiasse post Consecrationem, & de facto Sacerdotem dumtaxat recitare, tamquam à Christo dicta, minimè significantivè proferre. At quia contraria opinio in Scholis communiter est recepta, eamque Conclus. 3. diffusè propugnāvimus; hinc cum Doctore Subtili aliusque Scholasticis assero & dico:

CONCLUSIO V.

Conjunctio, *Est*, in forma Consecrationis significat identitatem inter subjectum demonstratum per pronomen, *Hoc*, & prædicatum, *Corpus meum*; similiter inter subjectum demonstratum per pronomen, *Hic*, & prædicatum, *Calix Sanguinis mei*, vel, *Sanguis meus*, significat, inquam, practicè pro instanti completæ prolationis orationis.

Prænotandum formam Consecrationis, uti & formas aliorum Sacramentorum, in quantum sunt signa sacramentalia, non esse propositiones speculativas, quæ supponunt objectum suum in facto esse, sicut enuntiant; sed enuntiationes practicas, quæ efficiunt objectum, quod significant. Hoc prænotato.

Conclusionem accipio ex Scoto 4. dist. 8. q. 2. n. 19. ubi postquam poluisset tredecim Conclusiones circa hanc controversiam, sic inquit: Ex istis tredecim Conclusionibus patet qualiter ista oratio (*Hoc est Corpus meum*) est vera, quia secundum istas totus eius intellectus, & complexionis terminorum intelligitur pro ultimo instanti prolationis, & pro illo demonstrat *Hoc illud*, quod tunc est sub illis accidentibus. Verum est autem, quòd istud est Corpus Christi; & quòd non propter hoc